

Toelichting voorlopig macrobudget 2023

Deze toelichting biedt inzicht in de raming van het voorlopig macrobudget 2023 op grond van artikel 69, eerste lid, van de Participatiewet (Pw). Het macrobudget 2023 wordt definitief vastgesteld in september 2023.

Onderstaande tabellen geven cijfermatig inzicht in het voorlopig macrobudget 2023. Het totale macrobudget voor 2023 bedraagt € 6.014,9 mln en is nagenoeg gelijk (- € 6,7 mln) aan het definitieve budget voor 2022 (€ 6.021,6 mln). Binnen het macrobudget kan een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds het budget voor bijstandsuitkeringen, waar de algemene bijstand, IOAW, IOAZ en het Bbz 2004 onder vallen, en anderzijds het budget voor het verstrekken van loonkostensubsidies (LKS).

In tabel 1 is de opbouw van het macrobudget voor 2023 weergegeven. Het voorlopig budget 2023 voor algemene bijstandsuitkeringen en IOAW- en IOAZ-uitkeringen is € 65 mln lager geraamd dan het definitieve budget dat voor 2022 voor deze regelingen is verstrekt, maar het voorlopige LKS-budget 2023 is juist € 58 mln hoger dan het definitieve budget 2022. Omdat deze bijstellingen tegen elkaar opwegen, is het totale macrobudget 2023 nagenoeg gelijk aan het macrobudget 2022.

Tabel 1. Macrobudget bijstand en LKS 2023 (in miljoenen euro's)

Deelbudget	Bedrag
I. Budget bijstandsuitkeringen	5.637,7
Algemene bijstand	5.320,7
IOAW	241,3
IOAZ	29,6
Bbz	46,1
II. LKS-budget	377,2
Budget (voor uitname vangnet*)	6.014,9

Toegepaste systematiek

Voor 2023 is het macrobudget vastgesteld conform de gebruikelijke systematiek van de Pw. De methodiek is beschreven in de Memorie van Toelichting van de WWB (Kamerstukken II, vergaderjaar 2002-2003, 28 870, nr. 3) en een brief aan de Tweede Kamer van 2 juli 2004 (Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 28 870, nr. 117). Uitgangspunt hierbij is dat voor alle gemeenten samen een toereikend macrobudget wordt vastgesteld.

Het macrobudget wordt voorlopig vastgesteld in september voorafgaand aan het uitvoeringsjaar. Het macrobudget 2023 wordt gedurende het jaar nog bijgesteld naar aanleiding van gewijzigde inzichten in conjunctuur, realisaties uit het voorgaande jaar, rijksbeleid en loon- en prijsbijstelling (lpo). Hierover zullen gemeenten geïnformeerd worden bij het nader voorlopig budget in het voorjaar van 2023 en bij de definitieve publicatie van de budgetten eind september 2023. Het definitieve macrobudget wordt bepaald door uit te gaan van de gerealiseerde prijs en het gerealiseerde volume in het voorgaande jaar, van een inschatting van de effecten van de conjunctuur en rijksbeleid in het begrotingsjaar zelf en van een indexering van de gemiddelde prijs. Voor de conjunctuurraming worden de actuele en onafhankelijke rekenregel en de autonome correctie van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd.

LKS-budget

Met ingang van 2022 worden gemeenten niet meer via het objectief verdeelmodel voor LKS gefinancierd, maar op basis van de laatst bekende realisaties. Bij de vaststelling van het voorlopig budget is uitgegaan van de realisaties twee jaar voorafgaand aan het budgetjaar. Bij het definitieve budget zal van de realisaties van het voorgaande jaar worden uitgegaan. Er wordt een apart LKS-deelbudget geraamd, op basis van een zo goed mogelijke inschatting van de te verwachten uitgaven aan LKS van alle gemeenten gezamenlijk.

Uitname voor vangnetuitkeringen

Gemeenten met tekorten boven een eigenrisicodrempel kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetuitkering. Toegekende vangnetuitkeringen worden bekostigd vanuit het macrobudget. Over 2021 wordt naar verwachting voor € 1,2 miljoen aan vangnetuitkeringen toegekend. De definitieve reservering op het macrobudget wordt vastgesteld bij de definitieve vaststelling van de budgetten in september 2023.

I. Budget bijstandsuitkeringen

Deelbudget algemene bijstand

Het voorlopige budget 2023 voor de algemene bijstand bedraagt € 5.320,7 miljoen. Dit is ca. € 28 mln lager dan het definitieve bijstandsbudget voor 2022 (€ 5.348,7 mln). Het voorlopige budget 2023 is opgebouwd uit een geraamd bijstandsvolume van 338 duizend uitkeringen en een geraamde prijs van € 15,7 duizend. De totstandkoming van het volume en de prijs worden hieronder nader toegelicht.

Volume: het geraamde gemiddelde volume 2023 van 338 duizend bijstandsuitkeringen is als volgt opgebouwd:

Tabel 2a: Raming volume algemene bijstand 2023 (aantallen)

Tabel 2a. Raming volume Bijstand 2023	
A. 'Realisaties' 2022	342,958
B. Effecten Rijksbeleid	2,909
C. Effecten conjunctuur	-7,741
Geraamd volume 2023	338,126

Toelichting tabel volume

- A. Basis voor de raming voor 2023 is het gerealiseerde volume in 2022. Op dit moment betreft dit nog een raming. De realisaties over 2022 worden in de loop van 2023 bekend. Deze worden meegenomen in de toelichting op het definitief macrobudget 2023 in september 2023.
- B. Dit zijn de verwachte effecten van het rijksbeleid. Grootste effecten daarbij zijn:
- De invoering van de Participatiewet waardoor gedeeltelijk arbeidsgehandicapten geen aanspraak meer kunnen maken op Wajong of WSW, zorgen in totaal voor een toename van circa 1,1 duizend uitkeringen.
 - Een andere beleidswijziging die nog in 2022 doorwerkt betreft de afbouw van de IOAW-populatie (1 duizend).
 - Vanaf 1 januari 2023 gaat de tijdelijke vrijlating van start voor mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken. Het betreft een opwaartse bijstelling van 1,1 duizend uitkeringen.
 - Door verdere temporisering van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting (AHK) in het referentieminimumloon is een volume-effect van -0,6 duizend uitkeringen opgenomen.
- C. Effecten conjunctuur: het effect van de conjunctuur volgt uit de verwerking van de MEV-raming aan de hand van de rekenregel van het CPB. De werkloze beroepsbevolking daalt naar verwachting in 2022 met ca. 69 duizend personen en zal in 2023 met ca. 47 duizend personen stijgen. Op basis van de rekenregel leidt dit tot een daling van het bijstandsvolume van 7,7 duizend uitkeringen in 2023. Een uitgebreide toelichting op de CPB-raming is te vinden op de [website van het CPB](#).

Prijs: De gemiddelde prijs wordt voorlopig geraamd op € 15.736. Deze prijs is als volgt opgebouwd:

Tabel 2b. Raming gemiddelde prijs Bijstand 2023	
A. 'Realisaties' 2022	15,596
B. Effecten Rijksbeleid	0,140
C. Aanpassing LPO	0,000
Geraamd gemiddelde prijs 2023	15,736

Toelichting tabel prijs

- A. *'Realisatie' 2022:* De basis voor de raming voor 2023 is de 'gerealiseerde' prijs in 2022. Op dit moment betreft dit nog een raming, de realisaties over 2022 worden in de loop van 2023 bekend. De werkelijke prijs in 2023 zal worden betrokken bij de vaststelling van het definitief macrobudget 2023.
- B. *Effecten rijksbeleid:* Door een eerdere technische correctie van de reeks met betrekking tot het verzachten van de effecten van de kostendelersnorm is er een kleine opwaartse bijstelling van de prijs. Dit heeft geen budgettaire consequenties, omdat hier een neerwaartse bijstelling van het volume tegenover staat. Per saldo komt het effect uit op nul. 2023 is het laatste jaar dat dit voorkomt.
- C. Bij de voorlopige vaststelling van het budget voor 2023 wordt nog geen rekening gehouden met loon- en prijsbijstelling (LPO). Zoals gebruikelijk wordt de LPO meegenomen bij de definitieve vaststelling van het macrobudget 2023 (in september 2023). Dit jaar zal de LPO hoog uitvallen, omdat het wettelijk minimumloon per 1 januari 2023 met 10,15% wordt verhoogd (naast de reguliere indexatie is er sprake van een bijzondere verhoging van 8,05%). Hierdoor stijgt ook de hoogte van de bijstandsuitkeringen. Op basis van de huidige CPB-raming wordt er als gevolg van de WML-verhoging een opwaartse bijstelling van het macrobudget van circa € 660 mln verwacht. De precieze gevolgen van de ophoging zullen in de loop van 2023 opnieuw worden berekend op basis van nieuwe CPB-ramingen. Het uiteindelijke effect wordt meegenomen in het definitieve macrobudget 2023.

Overige deelbudgetten bijstandsbudget

Hieronder worden de overige deelbudgetten van het bijstandsbudget toegelicht. Tabel 1 (zie pagina 1) geeft de omvang van de deelbudgetten weer, tabel 3 splitst deze uit naar volume en prijs.

Het deelbudget **IOAW** daalt in 2023 ten opzichte van het budget voor 2022. Dat komt voornamelijk door de afbouw van de IOAW als gevolg van de voorwaarde dat de IOAW alleen open staat voor mensen die vóór 1 januari 1965 zijn geboren (- € 20 miljoen).

Het deelbudget **IOAZ** neemt in 2023 licht toe t.o.v. het definitieve budget 2022 door de stijging van de AOW-leeftijd (€ 2 miljoen).

Het deelbudget **Bbz** neemt in 2023 ten opzichte van de definitieve raming 2022 af vanwege het aflopen van het tijdelijke effect dat is ingeboekt voor de doorstroom van zelfstandigen uit de Tozo (€ 18 miljoen). Tabel 3 geeft de voorlopige aantallen en bedragen weer per deelbudget.

Tabel 3. Deelbudgetten naar volume en prijs 2023

	Volume	Prijs (€)
I. Budget bijstandsuitkeringen		
Algemene bijstand	338.126	15.736
IOAW	15.417	15.650
IOAZ	1.753	16.877
Bbz	2.830	16.303
II. LKS-budget	40.127	9.400

II. LKS-budget

Vanaf budgetjaar 2022 wordt het LKS-budget op basis van realisaties gefinancierd. Het LKS-budget voor 2023 bedraagt € 377,2 mln. Dit geschatte budget is € 57,8 mln hoger ten opzichte van het definitieve LKS-budget voor 2022 (€ 319,4 mln). Het LKS-budget neemt toe doordat de doelgroep van LKS sinds de invoering van de Participatiewet ingroeit (€ 56,4 mln). De LKS-raming is ook hoger door de invoering van de nieuwe LKS financiering (€ 1,4 mln).